

تحلیل و ارزیابی میزان تأثیر گذاری شرایط زیست‌پذیری بر امنیت زنان

(مطالعه موردی: شهرستان بهشهر)

سجاد عموزاد خلیلی^۱

کارشناسی ارشد علوم سیاسی

مهدی خداداد

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه گلستان، گلستان، ایران

چکیده

فضاهای شهری باید توان و قابلیت پذیرش تمام جامعه را داشته باشند و بتوانند محیطی امن و به دور از ترس و نگرانی را برای استفاده کنندگان خود فراهم کنند. حضور زنان در جامعه از یک سو می‌تواند سبب پیشرفت در زندگی شخصی آنها و در نتیجه در روند جامعه شود، اما از سوی دیگر مشکلات نظیر احساس ناامنی آنها را در پی خواهد داشت. در این پژوهش با استفاده روش توصیفی و تحلیلی به ارزیابی شرایط امنیت زنان در شهرستان بهشهر از بُعد زیست‌پذیری این شهرستان پرداخته شده است. طبق یافته‌های تحقیق بر حسب طبقات ارزیابی پایداری پرسکات آلن، وضعیت امنیت زنان در شهرستان بهشهر با امتیاز ۰/۴۱۶ در سطح پایداری متوسط (۰/۴۱-۰/۶) قرار دارد. همچنین با توجه به اینکه میزان خطای آلفای به دست آمده برای متغیرها (ابعاد کالبدی = ۰/۰۱۶ و ابعاد اجتماعی = ۰/۰۰۶) کمتر از خطای قابل قبول یعنی ۰/۰۵ محاسبه شده، می‌توان استدلال کرد همبستگی مستقیم بین دو متغیر است؛ و با توجه به اینکه خطای آلفای شاخص امنیت (۰/۰۲۴) کمتر از (۰/۰۵) محاسبه شد، بنابراین بین دو متغیر مورد مطالعه و شاخص امنیت در شهرستان بهشهر هم رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین بالاتریت احساس امنیت زنان در بین مؤلفه‌های مورد مطالعه، مؤلفه‌ی تنها بودن در روز در خانه می‌باشد. فضاهای تاریک و حاشیه خیابان‌های نیمه متروکه ناامن‌ترین و عبور از خیابان با حضور پلیس امن‌ترین مکان برای زنان است.

واژه‌های کلیدی: زیست‌پذیری، امنیت، زنان، شهرستان بهشهر.

مقدمه

اصطلاح زیست‌پذیری اشاره به درجه‌ی تأمین ملزومات یک جامعه بر مبنای نیازها و ظرفیت‌های افراد آن جامعه دارد. یک جامعه‌ی غیر زیست‌پذیر به نیازهای افراد آن جامعه بی‌اعتنا است و به خواسته‌های آنها احترام نمی‌گذارد. امروزه فضای شهری بستر زندگی و فعالیت شهروندان است و با توجه به ویژگی‌های افراد و گروه‌های سنی، اجتماعی و جنسی، باید بتواند محیط امن، سالم، پایدار و جذابی فراهم کند و به‌شیوه‌ی مناسبی به نیازهای مختلف تمام گروه‌های اجتماعی پاسخ دهد. فضای شهری بیشترین ارتباط را با مردم و محیط زندگی برقرار می‌کند و در نتیجه در هویت بخشی و دادن احساس آرامش به شهروندان نقش به‌سزایی دارد. زیست‌پذیری به‌طور کلی به سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی تقسیم می‌شود. با نگاهی به رشد و گسترش روند شهرنشینی و فضای شهری می‌توان دریافت که شهرنشینی دارای پیامدها و تبعات گوناگونی برای ساکنان آن است که در این میان امنیت دارای نقش اساسی در رضایت‌مندی شهروندی و مطلوبیت زندگی در قالب توسعه‌ی پایدار انسان به‌شمار می‌آید. بدیهی است که بدون وجود امنیت نمی‌توان انتظار کارایی ساختار شهری به‌مثابه سیستمی از اجزا و عناصر برای سکنی‌گزینی شهروندی و زندگی همراه با رفاه و کرامت انسانی را داشت (احمدی، ۱۳۸۵: ۵۵). امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به‌شمار می‌رود. به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. نمی‌توان گفت امنیت در هر جامعه‌ای صد در صد امکان‌پذیر است چرا که جامعه از افرادی با آداب و رسوم و فرهنگ‌های مختلف تشکیل شده و همواره درصدی از جرم و جنایت در جامعه وجود دارد و این امر تا حدی طبیعی است و به همان نسبت احساس ناامنی وجود دارد. اما گاهی اتفاق می‌افتد که این احساس بیش از حد در بین مردم به وجود می‌آید و این امر در جامعه معضل تلقی می‌شود و باید با دقت بیشتری به آن پرداخته شود (کریمانی، ۱۳۸۹: ۱۷). از سوی دیگر تحولات دهه‌های اخیر سبب شده است تا امکانات جدید شهرهای امروز مانند گذشته قادر به تأمین آرامش و امنیت شهروندان نباشد. شهرها به دلیل تمرکز بالای جمعیت و فعالیت‌های خارجی از مقیاس انسانی و فراوانی ماشین از شاخص‌های آرامش و امنیت فضای شهری کم‌کم فاصله گرفته‌اند. عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می‌شوند.

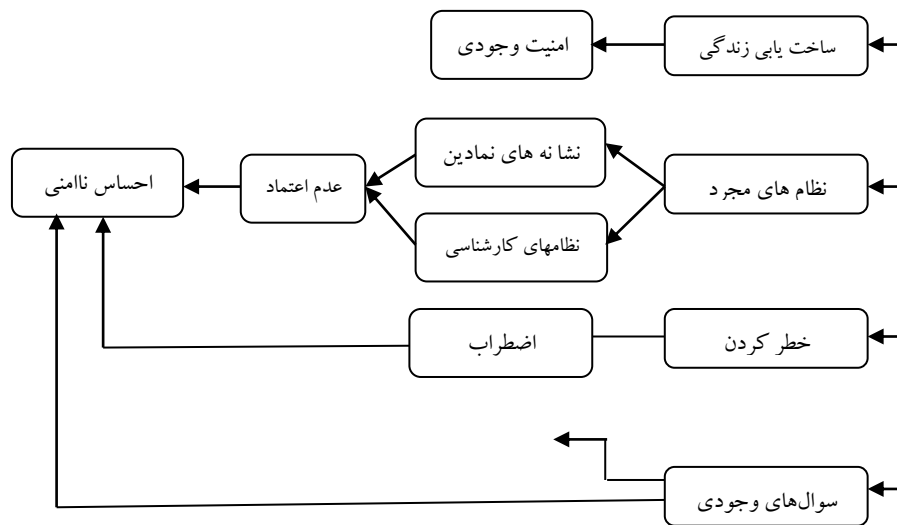
امروزه بیش از همه ضرورت طراحی یک جامعه‌ی امن بر پایه‌های روابط و مناسبات سازگار ما را به یاریگری می‌خواند و اکثر مردم بیشتر از همه زن‌ها از ناحیه‌ی نگرانی‌های مرتبط با زندگی روزمره احساس بی‌امنی می‌کنند (امینیان، ۱۳۸۹: ۱). از آنجا که امنیت شامل امنیت مالی، اجتماعی، فردی و ... می‌شود و زنان نیمی از نیروی انسانی کشور محسوب می‌شوند، می‌توانند همواره به عنوان عاملی فعال در تمام زمینه‌ها حضور داشته باشند و برای رشد سریع جامعه گام بردارند. بنابراین می‌توان گفت احساس امنیت یکی از پایه‌های مفهومی برای زندگی در شهر است و شاخصی است که کیفیت حضور زنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. اگر زنان در جامعه احساس ناامنی کنند مشارکت آنها در اجتماع

محدود می‌شود و علاوه بر آسیب‌های روانی که به زنان وارد می‌شود، خانواده و جامعه را نیز متاثر خواهد کرد. امنیت اجتماعی با فضا و ساخت و ساز شهری ارتباط معناداری دارد. برنامه‌ریزان و طراحان شهری معتقدند شهرها برای اینکه ایمن باشند باید برای همه‌ی گروه‌های سنی و جنسی ساخته شوند و در ساخت آنها تفاوت‌های جنسی مورد توجه قرار گیرد (Cinar, 2012: 85) با توجه به تفاوت‌های جنسی امنیت یکی از شاخصه‌های کیفی زندگی به‌شمار می‌آید. کلان شهرها به دلیل تراکم بالای جمعیت تحولات اجتماعی و اقتصادی زیادی دارند. این تحولات سبب شده تا مفاهیمی مانند امنیت اقتصادی و ذهنیت ناامن در جامعه به‌ویژه ناامنی در خیابان‌ها و فضاهای عمومی، آسیب‌پذیری مسکن‌ها و سایر تهدیدها درباره‌ی سلامت شهروندان را افزایش دهد (احمدی و اسماعیلی، ۱۳۸۹: ۱۷۱). بنابراین با توجه به نیاز هر جامعه در جهت شناسایی عوامل تاثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی خصوصاً برای زنان به‌عنوان نقش کلیدی در تربیت نسل آتی جامعه این پژوهش به بررسی فضای جامعه‌ی شهری و احساس امنیت زنان در شهرستان بهشهر می‌پردازد.

مبانی نظری

ارتباط و تعامل انسانی در یک زیست‌جمعی شهری به‌طور کلی در چهار حوزه‌ی اصلی (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی) زندگی صورت می‌گیرد که ایجاد و تداوم این چهار حوزه موجب تداوم امنیت زندگی بشری در فضای شهری است (صالحی، ۱۳۸۷: ۲۳). نظریه‌ی زیست‌پذیری برای اولین بار بر مبنای بررسی آبراهام مازلو (۱۹۴۵) درباره‌ی نیازهای انسانی شکل گرفت که انسان‌ها در درجه‌ی اول برای رفع احتیاجات پایه‌ای خود و سپس برای رفع نیازهای لایه‌های بالاتر تلاش می‌کنند. بی‌تردید هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها در یک محیط زیست‌پذیر شهری، مهمتر از عنصر امنیت و تأمین آرامش در جامعه نبوده و توسعه‌ی اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند، بدون امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود (Han, 2014: 251). چرا که امروزه نگاه به فضاهای عمومی شهری به‌عنوان یک ضرورت اساسی در برنامه‌های توسعه‌ی شهری حکایت از باز تولید این فضاها در تقویت وجهی فرهنگی - اجتماعی شهر دارد، چرا که فضاهای عمومی شهری به‌عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های میان افراد و گروه‌های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و جذاب را برای همه‌ی افراد فراهم کنند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگویی حداقلی نیازها باشند. همچنین کیفیت زندگی با فضاهای عمومی شهری رابطه‌ای تنگاتنگ دارد. هر چه تعلق خاطر بیشتری در انسان نسبت به یک فضا وجود داشته باشد آن فضا واجد کیفیت بالاتری است. این امر مستلزم آن است که یک فضا بیشترین مخاطب را داشته و بهترین تعامل را با مخاطب خود داشته باشد و نیازهای وی را بر طرف کرده و ظرف مناسبی برای

الگوهای رفتاری اش باشد، چرا که در شهرهای جدید به دلیل وسعت شهرها و افزایش فضاها شهری و به تبع تغییر شیوه‌های زندگی این هماهنگی دچار اختلال و بحران شده است و در نتیجه ایجاد امنیت در شهرهای امروز مستلزم نگرشی عمیق و برنامه‌ای دقیق و جامع می‌باشد (گیدنز، ۱۳۸۱: ۲۲۰). مخرج مشترک همه‌ی آسیب‌های اجتماعی و انحراف‌های رفتاری در جامعه، همانا احساس ناامنی است. بدیهی است احساس ناامنی، درد و رنج، ترس و نگرانی در خصوص آینده‌ای مبهم و تاریک؛ معمولاً حالت روانی ناخوشایندی در انسان تولید می‌کند که اضطراب و یا انگیزه‌ی اضطراب نامیده می‌شود. در پیدایی این انگیزه، محیط زیست اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی سیاسی، تأثیر بسیاری دارد (لرنی، ۱۳۸۳: ۴۳). به طور کلی ناامنی در جایی است که حقوق و آزادی‌های مردم تهدید شود و به مخاطره افتد.

شکل (۱): مدل احساس ناامنی وجودی گیدنز (منبع: بیات، ۱۳۸۸)

فضاهای امن شهری برای زنان

در عصر حاضر محیط‌های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای امنیت شهروندان ایجاد کرده و در رشد آسیب‌های اجتماعی موثر بوده‌اند. با گسترش این آسیب‌ها امنیت رنگ می‌بازد و بر میزان جرم افزوده می‌شود (میرعرب، ۱۳۷۹: ۱۳۳). مشخصه‌های فردی در ادراک از امنیت و میزان استفاده‌ی فرد از یک فضای شهری تأثیر دارد و از سوی دیگر هم جنسیت به‌عنوان مهم‌ترین عامل شخصیتی در درک امنیت محسوب می‌شود (Dunckel, 2013: 90). فضاهای شهری باید عرصه‌ای برای حضور تمام گروه‌های استفاده‌کننده باشند. علی‌رغم آنکه هدف طراحی شهری از خلق فضاهای شهری فراهم آوردن فضایی برای تعامل گروه‌های مختلف است. پیش از دهه‌ی ۱۹۷۰ بدون توجه به نیازهای زنان، امکان حضور آنها در شهر کمتر بوده است (رضازاده و محمدی، ۱۳۹۱: ۱۶) که عوامل متعددی چون:

محل قرارگیری عارضه موردنظر، ساختار و کالبد، تاریکی، عدم وضوح، عدم وجود چشم‌های ناظر و سابقه‌ی ذهنی تاثیرگذار بوده است (رفعت‌جاه و رحیمی، ۱۳۹۴: ۷۳). در این زمینه وار معتقد است که تجربه‌ی قبلی جرایم می‌تواند به طور غیر مستقیم بر احساس ترس تاثیر بگذارد (Warr, 1984: 697). در سال ۱۹۹۰ ولتاین، ده استراتژی طراحی را پیشنهاد کرد که عموماً درباره‌ی موقعیت، قابلیت دید به خصوص در ورودی‌ها، نورپردازی، نقاشی دیوارها، پل‌های عبور عابر پیاده، کوچه‌ها و راه‌های زیرگذر، منظرسازی، توسعه‌ی کف‌سازی و کنج‌ها و زاویه‌ها می‌شد. ولتاین رویکردش را نسبت به محیط اجتماعی هم بسط داد و گفت: زنان با حضور بالفعل و بالقوه‌ی دیگران احساس امنیت بیشتری می‌کنند زیرا آنها فکر می‌کنند که متخلفین با حضور و مداخله‌ی ناظران می‌ترسند. حتی هنگامی که می‌دانند که شاهدان نمی‌توانند جلوی رخ دادن جرمی را بگیرند. در واقع درک زن از امنیت به‌طور قوی با این که چگونه او در ارتباط با هر دو نوع محیط فیزیکی و اجتماعی اطرافش احساس راحتی می‌کند و آنها را چگونه می‌شناسد ارتباط دارد (ضابطیان و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۱۸). افزون بخشی با عنوان چشم‌های خیابان به برنامه‌ریزی و طراحی فرصت‌رهایی را برای مراقبت‌های نامحسوس از مکان‌های رها شده که ممکن است جرم و جنایت در آنها رخ بدهد، پدید می‌آورد. مردم وقتی در معرض دید هستند و یا صدایشان شنیده می‌شود احساس امنیت بیشتری دارند (Monahan, 2006: 83). به عبارت دیگر طراحی مناسب و استفاده‌ی درست از محیط می‌تواند علاوه بر پیشگیری از وقوع جرم کیفیت زندگی را بهبود بخشیده و ترس از جرم را کاهش دهد. اما نکته‌ی جالب این است که در جوامع مختلف میزان‌های متفاوتی از ننگ بدنامی و مقصر دانستن و سرزنش نسبت به زنانی که مورد تهدید و تجاوز قرار می‌گیرند نیز بر خود مسئله ترس از تجاوز افزوده شده و آن را دو چندان می‌کند (اباذری، ۱۳۸۷: ۸۷). امروزه یکی از محورهای اصلی مورد توجه شهرسازان عدالت جنسیتی در طراحی فضاهای شهری است. لیوبت (۱۹۶۸) می‌گوید: دیگر نمی‌توان مسأله‌ی جنسیت را در برنامه‌ریزی نادیده گرفت. کوپر مارکوس سرکبسیان (۱۹۸۶) نیز در مورد اهمیت در نظر گرفتن مسأله جنسیت در برنامه‌ریزی اشاره نموده است. در برنامه‌ریزی طراحی با توجه به عدالت جنسیتی (GMUD) محورهای اصلی مورد بررسی به قرار زیر هستند:

- تنوع و انعطاف عملکرد
- وجود انتخاب در امر انجام امور اجتماعی
- طراحی فضا برای برقراری ارتباط و تعامل اجتماعی
- آشتی دوباره بین حرفه و کار به صورت خانوادگی
- امنیت (شفافیت و اشراف بصری به فضاها- تعیین و طراحی راه‌های روز و شب، طراحی راه‌های فرار، نورپردازی کافی و احتراز از راه‌های عبور تونل
- پایداری و مسأله حفظ منابع طبیعی
- مشارکت (دهنوی و مویدفر، ۱۳۸۴: ۶۷).

رابطه‌ی زیست‌پذیری و امنیت زنان در فضای شهری

اکنون در دوره‌ای به سر می‌بریم که مسائل شهری، شهرسازی و شهروندی به مهمترین مسائل موثر بر ابعاد کمی و کیفی زندگی انسان مبدل شده است و مردم استانداردهای بالاتری از محیط و شهری که در آن زندگی می‌کنند انتظار دارند. شهر زیست‌پذیر به عنوان یک اتصال بین گذشته و آینده مطرح است. شهر زیست‌پذیر از یک سو به نشانه‌های تاریخی احترام می‌گذارد و از سوی دیگر به آنچه تاکنون متولد شده است ارج می‌نهد. این شهر همچنین شهری است که علیه‌ی هر گونه هدر دادن منابع طبیعی و آنچه که ما باید به صورت دست‌نخورده برای آیندگان نگاه داریم مبارزه می‌کند. بنابراین شهر زیست‌پذیر یک شهر پایدار است. زیست‌پذیری به یک سیستم شهری که در آن به سلامت اجتماعی، کالبدی و روانی همه‌ی ساکنان آن توجه شده است اطلاق می‌شود (حبیبی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳). فضای شهر مطلوب و قابل زندگی اشاره به شهری دارد که توسط ساکنان آن تجربه شده باشد. شهر قابل زندگی باید احساس امنیت را به همه به-خصوص زنان ارائه دهد. همچنین با ارائه‌ی محیط‌های مساعد برای شناخت فرهنگ‌های مختلف و افزایش احساس خوب بودن از طریق تجربه‌های فردی، زیبایی‌شناسی و شادمانی، موجب کاهش عدم اعتماد و ترس و همچنین افزایش امنیت در فضای شهری شود. امروزه مسائل شهر و شهروندی به مهم‌ترین مسائل موثر بر ابعاد کمی و کیفی زندگی انسان تبدیل شده است. یکی از مسائل مهم مسئله‌ی امنیت زنان در شهر می‌باشد. نگاه به مسائل و آسیب‌های امنیتی می‌تواند از زوایای مختلفی صورت پذیرد که بخش عمده‌ی آن گریبانگیر زنان جامعه که بیش از نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، می‌باشد (لطفی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴۳). روند روزافزون حضور زنان در محیط کار و فعالیت اجتماعی شهری سبب می‌شود تا در مکان‌یابی، طراحی و ساخت کالبد شهر، حضور گسترده این قشر در فضاها و عرصه‌های مختلف سکونت، کار، حمل و نقل و... مورد توجه قرار گیرد تا محیطی امن برای حضور زنان در جامعه و فضای شهری ایجاد گردد.

به گفته یلدا زنان خالق فضای امن و راحت خانه هستند. فضای خانه محصول حس و ادراک زنانه است که برای همگان دلپذیر بوده و مأمنی است برای فرار از عوامل استرس‌زای مختلف. در جامعه‌ی امروز که زنان وظایف بیشتری به عهده گرفته‌اند و نقش‌های اجتماعی گسترده‌تری دارند، حضور زنان به فضای شهری تنوع بخشیده و ضروریات بسیاری را برای آنان قائل می‌شود تا فضای شهری را نیز مانند خانه امن و راحت نمایند. چنین فضاهایی «فضاهای زنانه» هستند که امروزه نه تنها کودکان و سالخوردگان از آشوب شهر شلوغ و پردود به آنها پناه می‌برند، بلکه مردان هم خواهان استفاده از این فضاها هستند. وی بیان می‌کند که تمامی محیط‌های مناسب برای آسایش و برقراری ارتباط، محیط‌های زنانه‌اند. محیط‌هایی که مقیاس کوچک و انسانی دارند. گرما و امنیت جای سر و صدا و خطر ماشین و تصادف را می‌گیرند. حس امنیت، آسایش، گشایش، معاشرت، صحبت، خلاقیت، تفریح و نشاط از ویژگی‌های چنین فضاهایی است؛ که با توجه به محیط امن خانه باید به فضای شهری به‌عنوان مکان‌هایی که زنان برای خوب زندگی

کردن، احساس امنیت و آرامش می‌کنند هم توجه شود. نظیر پارک‌ها، کافه‌ها، مکان‌های ورزشی و فرهنگی و پیاده‌روی‌های زیبا و تفریحی و... (یلدا، ۱۳۸۰: ۱۹). بنابراین ضرورت و اهمیت پرداختن به زیست‌پذیری شهری و امنیت زنان در فضای شهری در ارتباط با وظایف جدید برنامه‌ریزی در پاسخ‌دهی به نیازهای آنها در جامعه به شدت افزایش یافته است و از سوی دیگر زیست‌پذیری به جهت تهدیدهای پیش‌روی زندگی شهری امروز نیز اهمیتی دو چندان یافته است. امری که امروزه در بسیاری از شهرها دیده می‌شود. بنابراین ضرورت و اهمیت بحث زیست‌پذیری و امنیت در شهرها بطور روزافزونی ناشی از افزایش آگاهی نسبت به الگوهای پایدار زندگی و مصرف شهری امری ضروری است. با این توصیف سوال پژوهش عبارت است از، **بین زیست‌پذیری فضای شهری و امنیت زنان چه رابطه‌ای وجود دارد؟**

مواد و روش تحقیق

روش این پژوهش اکتشافی و توصیفی-تحلیلی و از نوع کاربردی است و برای جمع‌آوری اطلاعات از دو شیوه‌ی کتابخانه‌ای و پیمایشی استفاده شده است. برای بررسی همبستگی بین رابطه‌ی امنیت زنان با متغیرهای اجتماعی و کالبدی از آزمون کیفی آماری ضریب همبستگی پیرسون^۲ (X^2) استفاده شده است و برای بررسی میزان اثرگذاری هر یک از ابعاد بررسی شده در شاخص امنیت زنان از دیدگاه شهروندان از تحلیل رگرسیون چندگانه‌ی خطی استفاده شده است. همچنین برای ارزیابی میزان پایداری امنیت زنان در شهرستان بهشهر از روش رادار و بارومتر پایداری استفاده شده است. قلمرو مکانی این پژوهش را شهرستان بهشهر است. جمعیت این شهرستان ۱۵۵۲۴۷ نفر است که از این تعداد ۷۷۲۹۷ نفر زن و ۷۷۹۵۰ نفر مرد می‌باشند. جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه‌ی زنان ۱۵ تا ۵۵ ساله ساکن شهرستان بهشهر در سال ۱۳۹۵ می‌باشد که بوسیله‌ی روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای از بین محلات مختلف انتخاب می‌گردند. طبق فرمول کوکران تعداد زنان مورد مطالعه ۳۸۳ نفر است.

$$n = \frac{52364 (1/96)^2 \times 0/5 \times 0/5}{52364(0/05)^2 + (1/96)^2 0/5 \times 0/5} = 383$$

جدول (۱) : گویه‌های مورد مطالعه امنیت در پژوهش

گویه‌های سنجش امنیت در چارچوب بعد شرایط زیست‌پذیری			
۱	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در روز	۱۲	احساس امنیت در سینما و مراکز تفریحی
۲	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در شب	۱۳	احساس امنیت در ترمینال‌های مسافربری
۳	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در روز	۱۴	احساس امنیت در سپردن سرمایه به دیگران جهت سرمایه‌گذاری
۴	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در شب	۱۵	احساس امنیت در پارک اتومبیل برای زمان طولانی در خیابان

۵	احساس امنیت هنگام تردد با ماشین‌های مسافرکش	۱۶	احساس امنیت در خروج از بانک پس از دریافت وجه
۶	احساس امنیت و فرستادن کودک به مدرسه در مسیر طولانی	۱۷	احساس امنیت از لحاظ سرقت اعم از ماشین و منزل
۷	احساس امنیت و سوار شدن در آسانسور با افراد ناشناس	۱۸	احساس امنیت و خالی گذاشتن منزل در چند روز
۸	احساس امنیت در اتوبوس در هنگام شب	۱۹	احساس امنیت و کمک به سرنشینان اتومبیل خراب در شب
۹	احساس امنیت هنگام پوشیدن لباسهای نامناسب در اماکن عمومی	۲۰	احساس امنیت هنگام ارتباط با افراد غریبه
۱۰	احساس امنیت هنگام برخورد با موتورسوارها	۲۱	احساس امنیت در هنگام بدست آوردن شغل در مدت کوتاه
۱۱	احساس امنیت و آراستن کودکان به زیورات در بیرون از منزل	۲۲	احساس امنیت در اعمال نظر در کار بدون هراس از اخراج

جدول (۲) : گویه‌های مورد مطالعه اجتماعی و کالبدی زیست‌پذیری در پژوهش

گویه‌های سنجش امنیت در چارچوب بعد شرایط زیست‌پذیری			
ردیف	اجتماعی	ردیف	کالبدی
۱	ترس از تردد در نقاط خلوت در شب در خیابان	۱	میزان مناسب بودن دسترسی به تجهیزات شهری (سطل زباله، آب سردکن و صندوق صدقات)
۲	ترس از برقراری ارتباط و تعامل با افراد غریبه	۲	میزان دسترسی به فضاهایی برای نشستن و استراحت
۳	نوع پوشش در احساس امنیت	۳	عرض جوی‌ها و احساس امنیت هنگام رد شدن از آنها
۴	کمک گرفتن از افراد غریبه به هنگام خراب شدن ماشین	۴	کف پوش معابر (حرکت سواره در پیاده رو)
۵	نشستن در پارک‌ها و نبود افراد مزاحم	۵	نورپردازی ساختمان‌ها و خیابان‌ها
۶	حضور ماموران نیروی انتظامی در منطقه	۶	وجود نگهبان در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری
۷	احساس خطر به خاطر کوچه‌های خالی و فضاهای دنج	۷	تردد دوچرخه و موتور سیکلت در پیاده روها
۸	احساس خطر از آزار و اذیت جنس مخالف	۸	وجود افراد بلاتکلیف با رفتارهای نامناسب در پیاده‌روها
۹	ترس از ربوده شدن توسط راننده خودرو شخصی	۹	دسترسی مناسب به ایستگاههای اتوبوس و تاکسی
۱۰	ترس از هتک حرمت توسط جنس مخالف	۱۰	عدم امنیت به خاطر پنجره‌ها در ساختمان سازی به شیوه نوین

یافته های پژوهش

برای سنجش بررسی شاخص‌های اجتماعی و رابطه‌ی آن با احساس امنیت در فضای شهری از دو شاخص اعتماد و امنیت استفاده شده است و در رابطه با آن ۱۰ گویه مطرح شده و از زنان مورد مطالعه در شهرستان بهشهر با توجه به خدمات و امکانات موجود در منطقه و احساس رضایت آنها سوالاتی پرسیده شده و مورد سنجش قرار گرفته است. چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به گویه‌ها در جدول (۳) آمده است.

جدول (۳): توزیع نسبی پاسخ دهندگان به گویه‌های اجتماعی زیست‌پذیری

ردیف	گویه‌ها	ارزیابی زنان (درصد موثر)				
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	ترس از تردد در نقاط خلوت در شب در خیابان	۳۸/۸	۲۸/۵	۱۵/۶	۱۰/۶	۶/۵
۲	ترس از برقراری ارتباط و تعامل با افراد غریبه	۲۵	۲۵/۸	۱۵/۲	۹/۹	۱۲/۳
۳	نوع پوشش در احساس امنیت	۹/۵	۱۱/۲	۲۸/۵	۱۶/۴	۳۲/۳

۱۰۰	۱۲/۱	۲۰/۷	۲۵/۴	۹/۴	۳۱/۵	کمک گرفتن از افراد غریبه به هنگام خراب شدن ماشین	۴
۱۰۰	۳۱/۸	۲۰/۴	۲۶/۹	۱۰/۸	۹/۸	نشستن در پارک‌ها و نبود افراد مزاحم	۵
۱۰۰	۳۵	۲۲/۲	۱۸/۲	۱۰/۴	۱۲/۵	حضور ماموران نیروی انتظامی در منطقه	۶
۱۰۰	۳۷/۷	۱۲/۷	۱۴/۴	۱۰/۱۴	۲۳/۳	احساس خطر به خاطر کوچه‌های خالی و فضاهای دنج	۷
۱۰۰	۴	۷/۹	۲۰/۸	۲۸	۲۸/۶	احساس خطر از آزار و اذیت جنس مخالف	۸
۱۰۰	۱۱/۲	۱۵/۵	۱۸/۹	۲۰/۱	۳۳/۹	ترس از ربوده شدن توسط راننده خودرو شخصی	۹
۱۰۰	۳۰/۷	۱۶/۱	۱۱/۹	۲۰/۸	۱۸/۶	ترس از هتک حرمت توسط جنس مخالف	۱۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

جدول (۴): توزیع فراوانی رابطه‌ی شاخص‌های اجتماعی و امنیت زنان

زنان مورد مطالعه		شاخص‌های اجتماعی
فراوانی مطلق	فراوانی درصدی	
۳۵	۹,۱۴	کم
۱۹۶	۵۱,۱۷	متوسط
۱۵۲	۳۹,۶۹	زیاد
۳۸۳	۱۰۰	جمع

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

با توجه به گویه‌ها و سوالات مختلفی که زنان پاسخ داده‌اند و جمع‌بندی آنها در سه مقوله، داده‌های جدول شماره (۴) نشان می‌دهد که ابعاد شاخص‌های اجتماعی از نظر زنان در حد متوسط می‌باشد. هرچند شرایط امنیت اجتماعی به سمت زیاد یعنی ۳۹,۶۹ درصد است و فقط ۹,۱۴ درصد در حد کم می‌باشد. همچنین در رابطه با شاخص‌های کالبدی و رابطه‌ی آن با امنیت زنان در فضای شهری و با توجه به شاخص‌های دسترسی و زیبایی و امکانات و خدمات موجود در مناطق از ۱۰ گویه برای نظرخواهی از زنان استفاده شده است و در قالب جدول زیر ارائه می‌گردد. چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به این گویه‌ها در جدول زیر آمده است.

جدول (۵): توزیع نسبی پاسخ دهندگان به گویه‌های کالبدی زیست‌پذیری

ردیف	گویه‌ها	ارزیابی زنان (درصد موثر)				
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	میزان مناسب بودن دسترسی به تجهیزات شهری (سطل زباله، آب سردکن و صندوق صدقات)	۷/۴	۸/۸	۱۸	۲۱/۷	۴۴/۲
۲	میزان دسترسی به فضاهایی برای نشستن و استراحت	۸/۸	۶	۱۹/۸	۲۷/۲	۳۸/۲
۳	عرض جوی‌ها و احساس امنیت هنگام رد شدن از آنها	۳/۷	۱۴/۷	۱۹/۸	۳۱/۳	۳۰
۴	کف پوش معابر (حرکت سواره در پیاده رو)	۱/۸	۸/۸	۱۶/۶	۴۵/۲	۲۷/۶
۵	نورپردازی ساختمان‌ها و خیابان‌ها	۲۸/۶	۳۷/۳	۲۱/۲	۱۱/۱	۱/۸
۶	وجود نگهبان در پارک‌ها و فضاهای سبز شهری	۳۲/۷	۳۱/۸	۱۶/۱	۱۶/۶	۲/۳

۷	تردد دوچرخه و موتور سیکلت در پیاده روها	۴۴/۷	۲۱/۲	۱۹/۸	۹/۷	۴/۶	۱۰۰
۸	وجود افراد بلا تکلیف با رفتارهای نامناسب در پیاده روها	۲۱/۹	۴۵	۱۵/۲	۷/۱	۱/۶	۱۰۰
۹	دسترسی مناسب به ایستگاههای اتوبوس و تاکسی	۱۱/۱	۱۲	۳۸/۲	۵۵/۱	۱۶/۶	۱۰۰
۱۰	عدم امنیت به خاطر پنجره‌ها در ساختمان‌سازی به شیوه نوین	۱۶/۱	۲۲/۶	۴۴/۲	۷/۸	۹/۲	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

جدول (۶): توزیع فراوانی رابطه‌ی شاخص‌های کالبدی و امنیت زنان

شاخص‌های کالبدی	زنان مورد مطالعه	
	فراوانی مطلق	فراوانی درصدی
کم	۵۷	۱۴,۹
متوسط	۱۸۳	۴۷,۷۶
زیاد	۱۴۳	۳۷,۳۴
جمع	۳۸۳	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

داده‌های جدول شماره (۶) حاکی از آن است که میزان ابعاد شاخص‌های کالبدی متوسط بوده است. در حالی که نتایج نشان می‌دهد که امنیت کالبدی ۴۷,۷۶ درصد در حد متوسط به بالا ۳۷,۳۴ درصد است و تنها ۱۴,۹ درصد افراد شاخص‌ها را در حد کم ارزیابی کرده‌اند.

متغیر وابسته: احساس امنیت زنان

به‌منظور بررسی احساس امنیت زنان، تعداد ۲۲ گویه درباره‌ی امکانات و خدمات موجود در مناطق در قالب پرسشنامه و طیف لیکرت (۵گزینه‌ای) از زنان، در فضای شهری که زندگی می‌کنند پرسیده شده است. این گویه‌ها نشان دهنده‌ی احساس امنیت زنان در شرایط مختلف شهری می‌باشد و زیست‌پذیری آنان را در جامعه نشان می‌دهد. گویه‌ها در جدول (۷) بدین شرح مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند.

جدول (۷): توزیع نسبی پاسخ‌دهندگان به گویه‌های احساس امنیت زنان

ردیف	گویه‌ها	ارزیابی زنان (درصد موثر)				
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در روز	۶	۸/۸	۲۰/۲	۲۴/۱	۴۰/۸
۲	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در شب	۲۱/۲	۱۵/۸	۲۴/۵	۲۰/۸	۱۷/۸
۳	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در روز	۱۳/۷	۲۰/۷	۳۵/۵	۱۹/۲	۱۰/۹
۴	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در شب	۴۷/۴	۲۳/۹	۱۶/۸	۸	۳/۹
۵	احساس امنیت هنگام تردد با ماشینهای مسافرکش	۳۱/۵	۲۲/۳	۳۱	۱۰/۲	۴/۸
۶	احساس امنیت و فرستادن کودک به مدرسه در مسیر طولانی	۳۵/۱	۲۶/۹	۲۵/۲	۷/۶	۵/۱
۷	احساس امنیت و سوار شدن در آسانسور با افراد ناشناس	۲۰/۵	۲۷	۳۰/۸	۱۵/۴	۵/۷
۸	احساس امنیت در اتوبوس در هنگام شب	۲۳/۱	۲۲/۵	۳۰/۷	۱۴/۲	۸/۷

۱۰۰	۵/۷	۸/۶	۲۰/۵	۲۷/۴	۳۸	احساس امنیت هنگام پوشیدن لباس‌های نامناسب در اماکن عمومی
۱۰۰	۳/۶	۵/۶	۲۰/۶	۲۶/۶	۴۳/۲	احساس امنیت هنگام برخورد با موتور سوارها
۱۰۰	۶/۹	۴/۵	۱۹/۱	۲۳/۵	۴۶/۷	احساس امنیت و آراستن کودکان به زیورات در بیرون از منزل
۱۰۰	۲۰/۸	۲۵/۱	۳۵/۸	۱۰/۵	۹/۵	احساس امنیت در سینما و مراکز تفریحی
۱۰۰	۷/۴	۱۰/۸	۳۶	۲۱/۶	۲۳/۶	احساس امنیت در ترمینال‌های مسافری
۱۰۰	۴/۶	۶/۱	۲۵/۳	۲۹/۴	۳۴/۳	احساس امنیت در سپردن سرمایه به دیگران جهت سرمایه گذاری
۱۰۰	۶/۳	۱۱	۳۱/۹	۳۰/۴	۲۰/۱	احساس امنیت در پارک اتومبیل برای زمان طولانی در خیابان
۱۰۰	۷/۸	۱۲/۷	۲۵/۹	۳۰/۱	۲۳/۱	احساس امنیت در خروج از بانک پس از دریافت وجه
۱۰۰	۵/۱	۱۲/۵	۲۵/۸	۲۵/۳	۳۰/۶	احساس امنیت از لحاظ سرقت اعم از ماشین و منزل
۱۰۰	۹/۱	۱۴/۶	۲۵/۹	۳۰/۴	۲۰/۶	احساس امنیت و خالی گذاشتن منزل در چند روز
۱۰۰	۷/۵	۵/۷	۲۲/۱	۲۹/۱	۳۵/۲	احساس امنیت و کمک به سرنشینان اتومبیل خراب در شب
۱۰۰	۹/۵	۸/۹	۲۹/۸	۲۳/۸	۲۷/۷	احساس امنیت هنگام ارتباط با افراد غریبه
۱۰۰	۸/۱	۱۲/۸	۲۷/۳	۲۰/۹	۲۹/۲	احساس امنیت در هنگام بدست آوردن شغل در مدت کوتاه
۱۰۰	۱۱	۱۲/۷	۲۸/۹	۲۲/۵	۲۴/۶	احساس امنیت در اعمال نظر در کار بدون هراس از اخراج

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

بررسی رابطه‌ی بین ابعاد بررسی شده از شاخص امنیت زنان:

برای بررسی رابطه‌ی موجود بین ابعاد بررسی شده از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. با توجه به اینکه از میانگین سنج‌های مربوط به هر یک از ابعاد شاخص امنیت زنان، برای آزمون همبستگی استفاده می‌گردد، بنابراین داده‌های مورد استفاده، داده‌های کمی محسوب می‌شوند و توزیع داده‌ها نیز طبیعی بوده و تعداد آنها نیز زیاد است، در نتیجه ضریب همبستگی پیرسون برای سنجش رابطه‌ی بین ابعاد بررسی شده، آزمون مناسبی خواهد بود. نتایج حاصل از همبستگی پیرسون در جدول شماره (۸) نشان می‌دهد رابطه‌ی مشاهده شده بین ابعاد، رابطه‌ی همبستگی مثبت (مستقیم) است. با توجه به اینکه مقادیر sig به دست آمده (ابعاد کالبدی و زنان = ۰ و ابعاد اجتماعی و زنان = ۰/۰۰۴ و ابعاد اجتماعی و کالبدی = ۰/۰۱۲) که کمتر از مقدار معناداری یعنی ۰/۰۵ محاسبه شده است، بنابراین رابطه‌ی همبستگی بین ابعاد بررسی شده در سطح اطمینان بالا قابل اعتماد و معنادار است و بین آنها رابطه‌ی مستقیم و مثبت وجود دارد.

جدول (۸): شدت و جهت همبستگی بین ابعاد مختلف و بعد امنیت زنان

		ابعاد اجتماعی	ابعاد کالبدی	امنیت زنان
امنیت زنان	ضریب همبستگی	۱	۰/۵۶۴	۰/۲۱۴
	سطح معناداری		۰	۰/۰۱۲
ابعاد اجتماعی	ضریب همبستگی	۰/۵۶۴	۱	۰/۳۸۲
	سطح معناداری	۰		۰/۰۰۴
ابعاد کالبدی	ضریب همبستگی	۰/۲۱۴	۰/۳۸۲	۱
	سطح معناداری	۰/۰۱۲	۰/۰۰۴	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

بررسی میزان اثرگذاری هر یک از ابعاد بررسی شده در تبیین میزان امنیت زنان

پس از اینکه رابطه‌ی موجود بین ابعاد مورد مطالعه از طریق آزمون پیرسون در جدول قبلی بررسی شد، حال به بررسی میزان اثرگذاری هر یک از ابعاد اجتماعی، کالبدی و شاخص امنیت از دیدگاه زنان از طریق تحلیل رگرسیون چندگانه‌ی خطی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. همانطور که در جداول (۹) و (۱۰) مشاهده می‌گردد نتایج تحلیل واریانس رگرسیونی نشان می‌دهد که بین متغیرهای بررسی شده و امنیت زنان در سطح بالای ۹۵ درصد با درجه‌ی معناداری ($\text{sig}=0/002$) رابطه‌ی معناداری وجود دارد. همچنین این آزمون نشان می‌دهد که در مجموع میزان همبستگی بین متغیرهای بررسی امنیت زنان شامل متغیرهای اجتماعی، کالبدی و امنیت زنان با متغیر وابسته میزان امنیت برابر $0/195$ می‌باشد که یک همبستگی مستقیم با شدت متوسط به‌شمار می‌آید. همچنین این متغیرها مجموعاً قادر به تبیین حدود $0/062$ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و مابقی تغییرات باقی مانده متغیر وابسته، توسط عوامل ناشناخته‌ی دیگر تبیین می‌شود.

جدول (۹): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته میزان ارزیابی امنیت زنان به وسیله‌ی ابعاد سه گانه‌ی آن

مدل	همبستگی	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R^2)	تخمین خطای استاندارد
۱	۰/۱۹۵	۰/۰۶۲	۰/۰۴۸	۰/۹۵۵

جدول (۱۰): تحلیل واریانس مدل رگرسیونی بین میزان امنیت زنان و ابعاد سه گانه آن

آزمون معنادار متفاوت	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون	سطح معناداری
اثر رگرسیون	۱۲/۹۲۱	۳	۴/۵۲۲	۵/۰۸۱	۰/۰۰۲
باقی مانده	۱۶۸/۸۵۵	۱۹۱	۰/۹۱۸		
کل	۱۹۲/۶۵۴	۱۹۹	-		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

همانگونه که ضریب استاندارد شده‌ی بتا در جدول (۱۱) نشان می‌دهد، بین ابعاد اجتماعی و ابعاد کالبدی در ارزیابی متغیر وابسته دارای رابطه‌ی مستقیم می‌باشند. با توجه به اینکه میزان خطای آلفای sig به دست آمده برای این متغیرها (ابعاد کالبدی = $0/016$ و ابعاد اجتماعی = $0/006$) کمتر از خطای قابل قبول یعنی $0/05$ محاسبه شده، می‌توان استدلال کرد همبستگی مشاهده شده معنادار و قابل اعتماد و از نوع مستقیم است. با توجه به اینکه ضریب استاندارد شده‌ی بتا برای شاخص امنیت زنان دارای رابطه‌ی مستقیم بسیار جزئی است و میزان خطای آلفای آن ($0/024$) کمتر از خطای قابل قبول ($0/05$) محاسبه شده که این نشان می‌دهد همبستگی مشاهده شده معنادار و قابل اعتماد است.

جدول (۱۱): آماره‌های ضرایب مدل رگرسیونی متغیرهای مستقل پژوهش

سطح معناداری	مقدار (t)	ضریب استاندارد بتا	ضرایب غیر استاندارد		مدل
			بتا خطای استاندارد		
۰	۴/۲۱۳	-	۰/۳۲۲	۲/۲۵۳	(constnt)
۰/۰۰۶	۲/۸۷۵	۰/۲۳۷	۰/۱۲۰	۰/۳۱۵	اجتماعی
۰/۰۱۶	۰/۲۴۵	۰/۰۲۱	۰/۱۴۰	۰/۲۵۹	کالبدی
۰/۲۴۰	۰/۴۲۱	۰/۰۲۲	۰/۰۹۱	۰/۰۳۰	امنیت

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

میزان احساس ناامنی در هر یک از فضاها:

با توجه به اطلاعات بدست آمده، در این قسمت میزان احساس ناامنی زنان را در فضای شهری از زنان پاسخگو پرسیده شده و این مقادیر به دست آمده است.

جدول (۱۲): میزان احساس ناامنی در فضای شهری

احساس ناامنی مناطق	کوچه‌های تاریک و بسیار خلوت	حاشیه ساختمان‌های نیمه کاره و یا رها شده یا متروک	پیاده‌روهای طولانی و بدون کسبه و بازار	خیابان‌های شلوغ و مملو از جمعیت
فضای شهر به‌شهر	۴۱٪	۳۳٪	۲۰٪	۱۰٪

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

بررسی میزان احساس ناامنی در فضای شهری نشان می‌دهد که زنان در فضاهای شلوغ و مملو از جمعیت احساس امنیت دارند و در کوچه‌های تاریک و خلوت بیشتر احساس ناامنی می‌کنند.

درجه‌بندی امنیت از دیدگاه زنان

با توجه به گویه‌های اجتماعی و کالبدی موجود و احساس امنیت از دیدگاه زنان آنچه که در تصاویر پرسشنامه‌های مذکور مورد بررسی قرار گرفته است، مطرح کردن پنج نوع فضای شهری مختلف است که نشانگر فضاهای ذیل می‌باشند:

- ۱- فضاهای تاریک و حاشیه خیابان‌های نیمه متروکه و خرابه
- ۲- حاشیه‌ی اتوبان‌ها و پیاده‌روهای خالی از سکنه و مغازه
- ۳- پارک‌ها و کوچه‌هایی که از پنجره خانه‌ها به آنها دید وجود دارد
- ۴- پیاده‌روهای مملو از جمعیت و بازار شلوغ
- ۵- پیاده‌روهای عریض و چهارراه‌ها با وجود پلیس

این فضاها توسط زنان در رده‌های فضایی ناامن‌ترین، ناامن، نیمه امن، نسبتاً امن و امن رتبه‌بندی شده‌اند.

جدول (۱۳): رتبه بندی امنیت در فضاهای مختلف شهری توسط زنان

رتبه‌بندی امنیت فضاها	ناامنترین	ناامن	نیمه امن	نسبتاً امن	امن
فضاهای تاریک و حاشیه خیابان‌های نیمه متروکه و خرابه	۶۰٪				
حاشیه اتوبانها و پیاده‌روهای خالی از سکنه و مغازه			۵۶٪		
پارک‌ها و کوچه‌هایی که از پنجره خانه‌ها به آنها دید وجود دارد				۵۳٪	
پیاده‌روهای مملو از جمعیت و بازار شلوغ		۷۰٪			
پیاده‌روهای عریض و چهارراه‌ها با وجود پلیس					۷۰٪

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد در مرکز شهر به‌هنگام شب امنیت برای خروج از منزل برای زنان و به یک میزان کاهش می‌یابد. همچنین نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد زنان در انتخاب فضاهای ناامن در کل شهر تفاهم نسبی دارند و اکثریت آنها محله‌های پایین شهر، جاهای خلوت و تاریک را فضاهایی با امنیت کم تلقی می‌کنند. زنان حضور پلیس و نیروی انتظامی را مهمترین عامل در ایجاد حس امنیت می‌دانند و سپس ارتقاء سطح فرهنگی و بعد از آنها وجود شرایط مناسب فضا را موثر می‌دانند. زنان بیشتر در حاشیه ساختمان‌های نیمه‌کاره و کوچه‌های تاریک و خلوت احساس ناامنی می‌کنند و این حس در خیابان‌های شلوغ و مملو از جمعیت کاهش می‌یابد.

ارزیابی پایداری و ناپایداری شرایط امنیت زنان در فضای شهری به‌شهر

بر اساس نتایج بدست آمده در جدول (۱۴) و شکل (۲)، بر حسب طبقات ارزیابی پایداری پرسکات آلن، وضعیت امنیت زنان در شهرستان به‌شهر با امتیاز ۰/۴۱۶ در سطح پایداری متوسط (۰/۴۱-۰/۶) قرار دارد. همچنین بر اساس نتایج بدست آمده در جدول (۱۴) و شکل (۳) رادار مؤلفه‌های احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در شب، احساس امنیت هنگام برخورد با موتور سوارها، احساس امنیت در سپردن سرمایه به دیگران جهت سرمایه‌گذاری، احساس امنیت در خروج از بانک پس از دریافت وجه، احساس امنیت و کمک به سرنشینان اتومبیل خراب در شب، احساس امنیت در هنگام بدست آوردن شغل در مدت کوتاه و احساس امنیت در اعمال نظر در کار بدون هراس از اخراج در سطح پایداری ضعیف، احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در روز، احساس امنیت و فرستادن کودک به مدرسه در مسیر طولانی، احساس امنیت و سوارشدن در آسانسور با افراد ناشناس، احساس امنیت هنگام پوشیدن لباس‌های نامناسب در اماکن عمومی، احساس امنیت در ترمینال‌های مسافری، احساس امنیت در پارک اتومبیل برای زمان طولانی در خیابان، احساس امنیت از لحاظ سرقت اعم از ماشین و منزل، احساس امنیت و خالی گذاشتن منزل در چند روز در سطح پایداری متوسط و مؤلفه‌های احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در روز، احساس

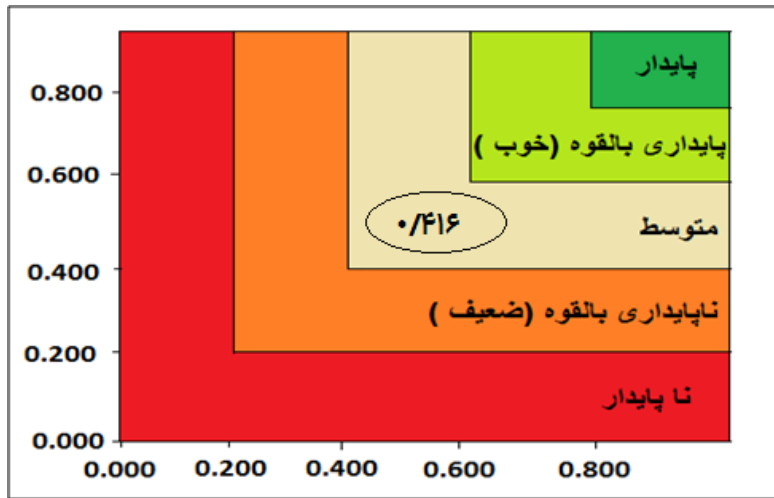
امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در شب، احساس امنیت هنگام تردد با ماشین‌های مسافرکش، احساس امنیت در سینما و مراکز تفریحی در سطح خوب و مؤلفه‌های احساس امنیت در ماشین‌های رهگذر، احساس امنیت و آراستن کودکان به زیورالات در بیرون از منزل، احساس امنیت هنگام ارتباط با افراد غریبه در سطح ناپایدار قرار دارند.

جدول (۱۴): وضعیت مؤلفه‌های امنیت زنان در شهرستان بهشهر

رتبه	سطح پایداری	نمره	مؤلفه‌ها
۴	خوب	۰/۷۲	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در روز
۴	خوب	۰/۶۳	احساس امنیت هنگام تنها ماندن در منزل در شب
۳	متوسط	۰/۴۴	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در روز
۲	ضعیف	۰/۳۱۳	احساس امنیت هنگام تردد در مسیرهای خلوت در شب
۴	خوب	۰/۶۱۸	احساس امنیت هنگام تردد با ماشینهای مسافرکش
۳	متوسط	۰/۴۳	احساس امنیت و فرستادن کودک به مدرسه در مسیر طولانی
۳	متوسط	۰/۴۲	احساس امنیت و سوار شدن در آسانسور با افراد ناشناس
۱	ناپایدار	۰/۱۲	احساس امنیت در ماشین‌های رهگذر
۳	متوسط	۰/۴۱	احساس امنیت هنگام پوشیدن لباس‌های نامناسب در اماکن عمومی
۲	ضعیف	۰/۳۱	احساس امنیت هنگام برخورد با موتور سوارها
۱	ناپایدار	۰/۱۱	احساس امنیت و آراستن کودکان به زیورالات در بیرون از منزل
۴	خوب	۰/۷۲	احساس امنیت در سینما و مراکز تفریحی
۳	متوسط	۰/۵۸	احساس امنیت در ترمینال‌های مسافری
۲	ضعیف	۰/۲۴	احساس امنیت در سپردن سرمایه به دیگران جهت سرمایه گذاری
۳	متوسط	۰/۵۲	احساس امنیت در پارک اتومبیل برای زمان طولانی در خیابان
۲	ضعیف	۰/۳۱	احساس امنیت در خروج از بانک پس از دریافت وجه
۳	متوسط	۰/۴۴	احساس امنیت از لحاظ سرقت اعم از ماشین و منزل
۳	متوسط	۰/۴۶	احساس امنیت و خالی گذاشتن منزل در چند روز
۲	ضعیف	۰/۳۴	احساس امنیت و کمک به سرنشینان اتومبیل خراب در شب
۱	ناپایدار	۰/۱۶	احساس امنیت هنگام ارتباط با افراد غریبه
۲	ضعیف	۰/۳۳	احساس امنیت در هنگام بدست آوردن شغل در مدت کوتاه
۲	ضعیف	۰/۳۲	احساس امنیت در اعمال نظر در کار بدون هراس از اخراج

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

شکل (۲): بارومتر وضعیت امنیت زنان در شهرستان بهشهر

همچنین بر اساس نتایج بدست آمده در شکل (۳) مؤلفه‌های امنیت در تنها بودن در منزل در روز با نمره ۰/۷۲ در بهترین وضعیت و استفاده از زیور آلات برای کودکان در بیرون از منزل با نمره ۰/۱۱ در بدترین وضعیت پایداری قرار دارند. بر اساس یافته‌های بدست آمده از بارومتر پایداری و رادار بارومتر در شکل‌های (۲) و (۳) از لحاظ شرایط پایداری امنیت زنان در شهرستان بهشهر در وضعیت متوسط قرار دارند و این امر حاکی از آن است که وضعیت امنیت زنان در شهرستان بهشهر می‌تواند با ایجاد شرایط بهتر در زمینه‌ی امنیت اجتماعی و کالبدی، بهبود یابد.

شکل (۳): رادار مؤلفه‌های امنیت زنان در شهرستان بهشهر

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶

نتیجه گیری

با مروری بر تاریخ زندگی انسان و جوامع انسانی در می‌یابیم که امنیت همواره به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مسایل حیاتی بشر مطرح بوده است. در واقع، امنیت از ضروری‌ترین نیازهای انسان محسوب گردیده و بدون آن زندگی اجتماعی مختل می‌گردد. در این میان، احساس امنیت و برخورداری از آسودگی و آرامش و دوری از تشویش خاطر، نقش اساسی در کاهش و افزایش امنیت در جامعه ایفا می‌کند. با توجه به اهمیت و پیچیدگی پدیده‌ی امنیت، بسیاری از عناصر و مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه در امنیت اجتماعی مؤثر بوده و متقابلاً از آن تأثیر می‌پذیرند که در این میان امنیت زنان در جامعه‌ی زیست‌پذیر بسیار مهم و حیاتی می‌باشد. در این پژوهش امنیت زنان در شهرستان بهشهر مورد ارزیابی قرار گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که امنیت زنان تا حدودی در شهرستان بهشهر است و از این لحاظ شهرستان بهشهر در شرایط متوسط (۰/۴۱۶ سطح پایداری) است، ولی احساس امنیت زنان باید به طور کامل ایجاد شود. همچنین بالاتریت احساس امنیت زنان در بین مولفه‌های مورد مطالعه، مولفه‌ی تنها بودن در روز در خانه می‌باشد. در بین فضاهای مختلف شهرستان بهشهر، فضاهای تاریک و حاشیه خیابان‌های نیمه متروکه و خرابه نا امن ترین فضا و عبور از پیاده روها و چهار راه‌ها با حضور پلیس امن ترین مکان برای زنان است. با این توصیف می‌توان نتیجه گرفت که هر چه شرایط زیست‌پذیری افراد در شهرها بهبود یابد، میزان امنیت افزایش می‌یابد مخصوصاً برای زنان که از شرایط ویژه برخوردارند. با این توصیف باید گفت که در جامعه‌ای که زنان امنیت اجتماعی بهتری را تجربه می‌کنند، گسترده‌ترین تعاملات بین افراد به دلیل احساس امنیتی که وجود دارد گسترش یافته و این خود زمینه‌ی دستیابی بهتر به منابع مختلف حمایتی را برای آنها فراهم می‌کند. منابع حمایتی که می‌توانند در مقابله با مشکلات و دشواری‌های زندگی، فرد را یاری داده و عبور از مراحل بحرانی را برای شخص هموارتر کنند.

ارائه راهبردها و راهکارها

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر که اگر چه در مقیاس شهرستان بهشهر به دست آمده، ولی با نتایج در سطح ملی سازگار است و برای توسعه و ایجاد امنیت باید راهبردهایی مورد توجه قرار گیرد. همچنین با توجه به مبانی نظری مطرح در پژوهش حاضر و با عنایت به مطالعه‌ها و تجربه‌های مختلفی که از کشورهای مختلف در زمینه‌ی امنیت در فضای شهری به دست آمد است، بنابراین پیشنهادهای مطالعه حاضر در راستای ایجاد احساس امنیت بیشتر زنان در فضای شهری مناسب می‌تواند به شرح زیر باشد:

- ارتقاء سطح فرهنگ مردم و آموزش‌های دینی و اخلاقی؛
- سالم‌سازی محیط از طریق جمع‌آوری اوباش و افراد ناسالم؛
- توسعه‌ی زمینه‌های اشتغال زنان؛
- ایجاد زمینه‌های لازم جهت مشارکت مردم و نهادهای اجتماعی در این زمینه؛

- استفاده حداکثری از سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی به منظور جلب مشارکت زنان در فعالیت‌ها؛
- وضع قوانین و مقررات جهت برخورد جدی با خاطیان و برهم زندگان آرامش خانواده‌ها به خصوص بانوان؛
- تقویت فضاهای فرهنگی و اجتماعی در پارک‌ها؛
- کاهش میزان چیرگی جنسیتی فضا به کمک افزایش حضور زنان در محیط و پیشنهاد فعالیت‌های سازگار با روحیه‌ی زنان در اماکن آسیب‌پذیر؛
- ارتقای آموزه‌های دینی در میان رفتارهای شهروندان در جهت تامین و مشارکت امنیت بانوان جامعه؛
- بهره‌مندی از توانمندی‌های زنان در جهت ایجاد مشارکت در تثبیت امنیت در هر عرصه‌ای؛
- ارتقاء دانش و مدیریت جامعه محوری پلیس با توجه به فرهنگ بومی و محلی؛
- برقراری ارتباط تنگاتنگ نهاد اجتماعی خانواده (زنان) با نهادهای حاکمیتی و دولتی بالاخص پلیس؛
- برنامه‌ریزی برای ارتقای امنیت زنان در طراحی فضاهای عمومی شهری؛
- پیشگیری از جرم نسبت به زنان و کودکان از طریق آموزش، طراحی برنامه‌ها، راه اندازی خطوط مشاوره‌ای تلفنی؛
- درک ضرورت مطالعات و پژوهش‌های بین رشته‌ای امنیت و احساس امنیت زنان در سطح جامعه‌ی آموزشی ایران؛
- پیشگیری از انواع آسیب‌های روانی، اجتماعی، عاطفی، اقتصادی و فرهنگی در بین خانواده‌های ایرانی؛
- ترغیب و تشویق مشارکت پایدار شهروندان و گروه‌های اجتماعی در راستای حفظ الگوهای امنیت زنان؛
- نهادهای اجتماعی بایستی تدابیری بیندیشند تا بخشی از فعالیت‌ها و برنامه‌ها را در راستای حفظ تقویت و تعالی امنیت، اجتماعی و اخلاقی به شهروندان باشد و برای اجرایی شدن این امور به سازمانهای مردم نهاد توجه ویژه گردد؛
- تشویق زنان به افزایش سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی از سوی نهادها و سازمان‌های ذیربط در حاکمیت و دولت جامعه ایران؛
- فرهنگ‌سازی در جهت حفظ پوشش اسلامی و کنترل حریم حجاب و عفت عمومی زنان جامعه.

منابع

۱. ابادری، یوسف؛ صادقی فسایی، سهیلا و حمیدی، نفیسه (۱۳۸۷). «احساس ناامنی در تجربه زنانه از زندگی روزمره»، پژوهش زنان، شماره ۱، ص ۱۰۳-۷۵.
۲. احمدی، یعقوب و اسماعیلی، عطا (۱۳۸۹). «سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چند بعدی و میان رشته‌ای در مشهد»، جامعه شناسی کاربردی، سال ۲۱، شماره ۲، ص ۱۹۰-۱۶۹.
۳. احمدی، علی‌اصغر (۱۳۸۵). «امنیت اجتماعی و احساس امنیت»، فصلنامه تخصصی و کاربردی مطالعات امنیت، شماره‌های ۴ و ۵، تهران: انتشارات آشنایی.
۴. امینیان، هدی (۱۳۸۹). «تأثیر جنسیت بر استفاده زنان از فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: میدان نبوت تهران)»، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، دانشکده شهرسازی.
۵. بیات، بهرام (۱۳۸۸). «جامعه شناسی احساس امنیت» تهران: انتشارات امیرکبیر.
۶. حبیبی، داوود؛ قشقایی، رضا و حیدری، فرزاد (۱۳۹۲). «نگاهی به ویژگی‌ها و معیارهای شهر زیست‌پذیر» کنفرانس بین‌المللی معماران و شهرسازان، ۱۳-۱۴ شهریور.
۷. دهنوی، جلیل و مویدفر، سعید (۱۳۸۴). «بررسی رابطه احساس نابرابری جنسیتی و انگیزه تحرک اجتماعی در دختران دانشجو»، مطالعات زنان، سال ۳، شماره ۷، ص ۶۷-۷۹.
۸. رضازاده، راضیه؛ محمدی، مریم (۱۳۹۱). «بررسی حضور پذیری زنان در فضاهای شهری»، هویت شهر، معماری و شهرسازی، شماره ۱۲، ص ۱۵-۲۶.
۹. رفعت‌جاه، مریم و رحیمی، فاطمه (۱۳۹۴). «مطالعه تطبیقی انفعال سیاسی زنان در مقایسه با مردان»، پژوهش‌نامه زنان، سال ششم، شماره ۱۴، ص ۹۲-۷۳.
۱۰. صالحی، اسماعیل (۱۳۸۷). «ویژگی‌های محیطی فضاهای شهری امن»، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی و معماری.
۱۱. ضابطیان، الهام؛ بمانیان، محمدرضا و رفیعیان، مجتبی (۱۳۸۹). «بررسی الگوی برنامه‌ریزی کاربری فضاهای شهری موثر بر افزایش امنیت زنان (نمونه موردی: بخش مرکزی شهر تهران)»، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۴۷، ص ۱۴۸-۱۰۸.
۱۲. کریمانی، اعظم (۱۳۸۹). «رویکرد ایجابی به امنیت اجتماعی و نقش ناجا در تامین آن»، پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره ۱۱، ص ۲۹-۱۵.
۱۳. گیدنز، آنتونی (۱۳۸۱). «آسیب‌شناسی جامعه شناسی»، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی، چاپ هفتم.
۱۴. لرنی، منوچهر (۱۳۸۳). «آسیب شناسی امنیت»، تهران: نشر پیام.
۱۵. لطفی، صدیقه؛ ملازاده گنجی، جاوید، قدمی، مصطفی و شاکری، ابوالحسن (۱۳۹۲). «ارزیابی و سنجش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت زنان (نمونه موردی: منطقه ۳ ساری)»، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال چهارم، شماره دوازدهم، صص ۱۵۰-۱۳۷.
۱۶. میرعرب، مهرداد (۱۳۷۹). «نیم نگاهی به مفهوم امنیت»، مجله علوم سیاسی، سال سوم، شماره نهم، ص ۱۴۲-۱۳۳.
۱۷. یلدا، ترانه (۱۳۸۰). «جنسیت، فضاهای شهری و جامعه‌ی مدنی»، مجله شهرداری‌ها، شماره ۶، ص ۱۹-۲۱.

18. Cinar; Eylem Akman. Cubukcu; Ebru,(2012), The Influence of Micro Scale Environmental Characteristics on Crime and Fear, Social and Behavioral Sciences, procedia, pp 83-88.
19. Dunckel-Graglia, A.(2013). Women-Only Transportation:How “Pink” Public Transportation Changes Public Perception of Women’s Mobility. Journal of PublicTransportation, 16(2), 85-105.
20. Han, L. (2014); "Social Capital, Social Control, and Changes in Victimization Rates", Crime & Delinquency, Vol. 55, No. 4.
21. Monahan, Torin. (2006). Surveillance and Security, Technological Politics and Power in Every day Life, Taylor & Francis Group, New York-London.
22. Warr.Mark.(1984).Fcar 1-Stanko Elizabeth .1992, The Case of Fearful woman: Cender.

Analysis and evaluation of the effectiveness of living conditions on women In the Behshar city

Abstract

Urban spaces should have the power and ability to accept all community and provide a safe environment without fear and concern for their own users. The presence of women in the society on the one hand may result in process improvements in their personal life and in society, on the other hand it will lead to problems such as insecurity. In this study, using descriptive and analytical methods to assess the security situation of women in city after behshahr city livability of the city have been investigated. According to the findings of the research, according to Prescanath Allen sustainability assessment classes, the women's security status in Behshahr city is rated at 0.416 at a moderate sustainability level (0.6-0.41). Also according to the alpha error rate obtained for variables (physical dimensions = 0.016 and social dimensions = 0.006) less than acceptable error is calculated 05/0, It could be argued is a direct correlation between the two variables, and considering that alpha error Security Index (0.024) less than (0.05) was calculated, Therefore, there is a direct relationship between the two variables studied and the security index in Behshahr. also the highest sense of security for women among the factors studied, only for a day at home. Dark spaces and semi-abandoned roadside the most secure and safest place to cross the street with police presence for women.

Keywords: livability, security, women,Behshar city .